

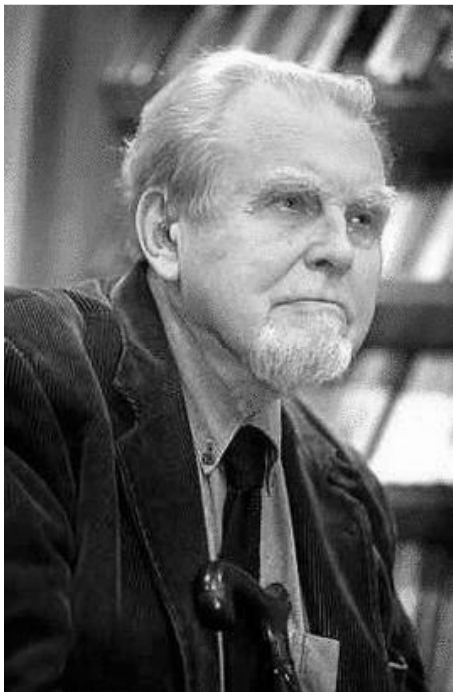
GŁOS Z NAD PREGOŁY

Nr 8 (97) sierpień 2004

PISMO WSPÓLNOTY KULTURY POLSKIEJ W KALININGRADZIE
ukazuje się od XI 1995 r.

Czesław Miłosz nie żyje

Wielki polski poeta, pisarz i historyk literatury, laureat Literackiej Nagrody Nobla zmarł 14 sierpnia w sobotnie przedpołudnie w swoim krakowskim domu w gronie najbliższych. Miał 93 lata.

Czesław Miłosz urodził się 30.06.1911 r. w dworze w Szetejniach (Litwa, pow. kiejdański) nad rzeką Niewiażą jako najstarszy syn Weroniki z Kunatów i Aleksandra Miłosza. "Szetejnie, Ginejty i Peiksiva. Tak nazywały się wioski koło dworu Szetejnie gdzie się urodziłem. Były to zamożne wioski, bardzo samodzielne. Wioski były czysto litewskie i świadome swojej litewskości. Stosunki wiosek z polskim dworem nie były najgorsze, do czego przyczyniała się tolerancyjność dziadka Kunata, którego zresztą okoliczne dwory nazywały litwomaniem."

W 1921 r. Czesław wyprowadza się z rodzicami do Wilna i rozpoczyna naukę w Gimnazjum im. Króla Zygmunta Augusta. 1929-1934 - studia prawnicze na Uniwersytecie Wileńskim. 1930 - debiutował jako poeta w piśmie Alma Mater Vilnensis. 1931- współzałożyciel grupy literackiej **Żagary** i współredaktor jej pisma pod takim tytułem. 1936 - rozpoczął pracę w wileńskiej rozgłośni Polskiego Radia, skąd po usunięciu za

lewicowe poglądy przeniósł się do rozgłośni warszawskiej. Miłosza ukształtowała Rzeczpospolita Wielu Narodów, a ściślej mówiąc - Wielkie Księstwo Litewskie, kraina rozmaitych narodów, kultur, języków i religii. Ten kraj umierał na jego oczach. W okresie okupacji brał udział w podziemnym ruchu kulturalnym. Od 1945 dyplomata w USA, 1946 w konsulacie generalnym w Nowym Jorku, 1947-1949 w ambasadzie w Waszyngtonie jako attaché kulturalny. 1950 sekretarz ambasady w Paryżu. W 1951 poprosił o azyl polityczny i został emigrantem. Początkowo mieszkał w Maisons Laffitte pod Paryżem, od 1960 w USA. Od tegoż roku wykładowca, a następnie profesor na Wydziale Literatur i Języków Słowiańskich Uniwersytetu Kalifornijskiego w Berkeley. **W 1980 roku Miłosz otrzymuje literacką Nagrodę Nobla.** W trakcie uroczystego balu w sztokholmskim ratuszu mówi m.in.: - „Jestem częścią polskiej literatury, która jest względnie mało znana w świecie, gdyż jest niemal nieprzetłumaczalna. Porównując ją z innymi literaturami mogłem ocenić jej niezrównaną dziwaczność. Jest to rodzaj tajnego bractwa mającego własne obrzędy obcowania z umarłymi, gdzie płacz i śmiech, patos i ironia współlistnieją na równych prawach”. 1981-1982 profesor Uniwersytetu Harvarda. Od 1981 odwiedza Polskę. W 1989 roku otrzymuje doktorat honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Odtąd będzie do Polski przyjeżdżał coraz częściej, aż Kraków stanie się jego kolejnym domem, który będzie konkurował z tym w Berkeley.

Zegnał się z nami już od wielu lat. Stary Poeta, tak stary, że wydawało się - wieczny i mityczny jak litewskie doliny, z których pochodził. Swoim życiem objął cały XX wiek, w którym starły się dwa totalitaryzmy: faszystowski i komunistyczny. Z tym pierwszym walczył bronią poety: wierszami, które

wydawał w podziemnej Warszawie. Drugiemu dał się zwieść, jak wielu polskich intelektualistów. W 1951 roku, w apogeum stalinizmu odrzucił jednak narzuconą wiarę i został na emigracji. Jego twórczość była symbolem niezgody na zło. **“Zniewolony umysł”** w którym przedstawił mechanizm totalitarnej choroby i zarażenia się ideologią znajduje się wśród najważniejszych dokumentów epoki łagrów i komór gazowych, obok “Roku 1984” George’a Orwell’a i “Archipelagu Gułag” Aleksandra Solżenicyna. Przez 30 lat w komunistycznej Polsce nie można było drukować jego wierszy. Dla mieszkańców III RP stał się wieszczem, jednym z największych autorytetów moralnych. Już dla Polaków w przełomowym roku 1980 stał się wielkim przewodnikiem moralnym. Jego wiersze czytano w kościołach i zakładach pracy, cytowano w przemówieniach i na pomniku Poległych Stoczniovców w Gdańsku. Przez całe życie był Miłosz obiektem nienawiści ze strony kołtunerii wszelkich barw politycznych. Od domorosłych faszystów po snobistycznych anglofilów i frankofilów; od komunistycznej czerwieni po klerikalne fiolety. Zwykle był osamotniony, ale zawsze mówił głosem własnym, wolnym i suwerennym. Ale Miłosz pozostał dla tysięcy czytelników przede wszystkim poetą, autorem świetnych przekładów, wnikliwym obserwatorem ludzkich emocji. Etykiem, który swoją wizję człowieka zamknął w trzech traktatach: moralnym, poetyckim i teologicznym. W “Traktacie moralnym” pisał, że nawet polny kamień może zmienić bieg całej lawiny. Był takim kamieniem.

Pogrzeb Czesława Miłosza odbędzie się 27 sierpnia w Krakowie. Noblista spocznie w Krypcie Zasłużonych w krakowskim klasztorze oo. Paulinów na Skałce.

opracował *ms*